

Plača vsak četrtek in
velja s pošilno vred ali
v Mariboru s pošiljenjem
na dom za celo leto 12 din.,
za leto 7 din., četril leta
3 din. Izven Jugoslavije
15 din. Naročnina se pošlje
na upravnstvo „Sloven-
skega Gospodarja“ v Ma-
ribor, Koroška cesta 5.
Plača se dopolnjuje do odpo-
vni. Naročnina se plačuje
vnaprej.
Tiskovna Interurban št. 113.

Posamezna številka stane 2 kroni ali 50 para.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo: Koroška
št. 5. Rokopisi se ne
vračajo. Upravnstvo spre-
ma naročnino, inšerate in
reklamacije.
Cene inseratov po dogo-
voru. Za večkratne oglaš-
be primeren popust. Nezapre-
te reklamacije so pošilne
proste.
Čekovni račun pošilja
uradu Ljubljane št. 10.423.
Telefon interurban št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO.

28. številka.

Maribor, dne 13. julija 1922

58. letnik.

Katoliško ljudstvo, na plan!

Kedarkoli je bila katoliška vera in sv. katoliška Cerkev v nevarnosti, je stopilo slovensko katoliško ljudstvo na plan, da brani svojo Cerkev in svojo vero. Pred približno 350 leti se je širilo po slovenskih krajih luteranstvo. Katoliška vera med Slovenci je bila v nevarnosti. Mesta, grajski, grofi, plemeniti in gospoda je sprejela krive nauke, kmetijsko ljudstvo jih je pa varovalo. Ljubljanski škof Tomaž Hren je bil takrat pravi apostol slovenskega ljudstva. Z vsem navdušenjem in z vso odločnostjo se je uprl krivim naukom. Delal je za katoliško stvar neumorno in neustrašno. V Gornjemgradu se je spraval luteranski pridigar Jurij Kobilar na prižnico in je razlagal krive nauke. Škof Tomaž Hren je bival takrat v Gornjemgradu. Ko izve, da krivoverec Jurij Kobilar v cerkvi razlaga luteranske nauke, ga pograbí sveta jeza tako, da vstane in gre v cerkev ter napodi predrznega krivoverca iz cerkve. Pod vodstvom škofa Tomaža Hrena je slovensko ljudstvo odločno zavrnilo luterance in si ohranilo svojo sv. katoliško vero. Od takrat je slovensko kmetijsko ljudstvo stalo vedno na braniku za sv. Cerkev. Večkrat so poskusili po teh časih sovražniki božjega imena zastrupiti naše ljudstvo s krivimi nauki. Liberalci so govorili na shodih proti katoliški veri, vsiljevali so ljudem brezverske knjige in časopise, a vse zastoj. Slovensko ljudstvo je ostalo stanovito in neomajno zvesto svoji veri. Le tuintam se je znašel kak odpadnik in sovražnik božjega imena, mas ljudstva pa je ostala verna in udana sv. Cerkvi. Tako je prav!

Sovražnik je zopet tu!

Slovensko ljudstvo! Glej, sovražniki sv. vere in sv. Cerkve so začeli zopet nastopati. Pred par meseci so vsi jugoslovanski škofi v posebnem pismu na vlado javno pokazali na nevarnost, ki preti sv. veri in sv. Cerkvi. — Kakšna pa je ta nevarnost? 1. Naši nasprotniki so upeljali takojimenovani kancelarparagraf, kateri prepoveduje duhovnikom na prižnici svobodno pridigovati in razlagati verske resnice. Duhovnik pa ljudstva ne sme opozoriti na pretečo nevarnost. To bi bil lep dušni pastir, ki bi videl volka priti med verno ljudstvo, pa bi svojih vernikov ne branil.

2. Vaše otroke hočejo sovražniki že v šoli spraviti med Sokole. Sokoli pa so nasprotni veri in Cerkvi, kakor so se sami že izrazili, da dober Sokol ne more biti katoličan. Katoliško ljudstvo, ali boš ti izročilo svoje otroke takemu društvu?

3. V Bosni in na Hrvatskem zabranjujejo naše oblasti, da katoliški dijaki ne smejo biti člani Marijinih družb. Katoliška mladina bi torej ne smela biti v kat. bratovščinah!

4. V Vojvodini so razpustili katoliške šole in so izgnali sestre, ki so podučevale v teh šolah. Izgnali so tam iz šol tudi katehete in krščanskega nauka tam ne smejo več poučevati katoliški duhovniki. V šolah podučujejo katoliške otroke v krščanskem nauku posvetni učitelji, ki večkrat niti katoliške vere niso in katoliških resnic niti ne poznajo. Kako naj taki učitelji v srcu katoliških otrok katoliško versko zavest!

5. Pa tudi pri nas se nekaj sličnega pripravlja. Izdelujejo namreč za celo državo novi šolski zakon, v katerem hočejo določiti, da katehet ne bi smel več v šolo, da bi Vaše otroke v krščanskem nauku podučevali po-

svetni učitelji, od katerih mnogi žal nikdar v cerkev ne hodijo, ki ne hodijo k spovedi in k sv. obhajilu. Ali bodo Vaši otroci še ostali verni in prepričani katoličani, če bodo imeli take učitelje za krščanski nauk?

Glej, katoliško ljudstvo! To delajo in pripravljajo sovražniki tvoje vere in tvoje Cerkve. In kdo te sovražnike podpira?

Samostojni in demokratski

poslanci so glasovali za kancelarparagraf. Samostojni in demokratski poslanci niso nastopili zoper Pribečeviča, ko je v Vojvodini razpustil katoliške šole in izgnal šolske sestre iz šol, oni niso protestirali, ko so v Vojvodini vrgli katehete iz šol, ampak so vse to odobraval. Demokratski in samostojni zastopniki v višjem šolskem svetu so glasovali za to, da se odpravijo šolske maše. Demokratski učitelji izdelujejo novi šolski zakon, po katerem hočejo pahniti katoliškega duhovnika iz šole. — Demokratski in samostojni poslanci podpirajo torej tvoje verske sovražnike v njihovem delovanju, oni delajo zoper tvoje najdražje verske svetinje. Zato pa naj vsak Slovenec, ki ima le še nekaj verskega duha v sebi, in ki je dozdaj držal z demokrati in samostojneži ter volil z njimi, dobro premisli, ali še more zanaprej ostati v tej stranki, ki podpira protiverske in proticerkvene zakone! Kdor je v renici veren, ne more biti v družbi verskih nasprotnikov.

Cerkev Vas kliče!

Ker je nevarnost za vero in Cerkev, zato Vas, katoliški Slovenci, sv. Cerkev kliče na boj in obrambo zoper svoje sovražnike. Po naši lepi Stajerski se prirejajo zdaj katoliški shodi, na katerih se zbira na tisoče in tisoče dobrega vernega ljudstva, da tam slovesno manifestirajo za sv. katoliško vero in sv. Cerkev, da glasno povzdigne svoj glas za obrambo verskih svetinj, da nasprotnikom javno in na ves glas zakliče: «Roke proč od naše vere, roke proč od naše šole in mladine. Svoje vere, svoje Cerkve si ne damo vzeti, svoje mladine si ne damo razkristjaniti.» Zato pa, katoliško ljudstvo, na plan! V veliki množini na katoliške shode, da se tam poglobite in utrdite v svoji veri in postavite v bran zoper sovražnike sv. Cerkve. Zmaga bo na Vaši strani, ker z Vami je Kristus, ki je rekel: «Vrata peklena moje Cerkve ne bodo premagala!»

KATOLISKI SHOD IN TABOR SREDISKEGA
ORLOVSKEGA OKROŽJA V SREDISCU

dne 16. julija 1922.

SPORED:

Na predvečer bakljada — pohod na grobove umrlih članov središkega Orla, kamor položi domači odsek vence.

Nedelja 16. julija. Predpoldne: Ob 7. uri — zbiranje udeležencev na trgu pred kapelo; ob 8. uri sprejem udeležencev na kolodvoru; ob pol 9. uri slovesna služba božja v kapeli (cerkveni govor, g. Živornik iz Maribora). Po maši katoliški shod velikonedeljske dekanije, na katerem govore sledeči gg. govorniki: g. dr. Anton Jerovšek, (kat. tisk), g. prof. J. Vesnjak (kršč. šola), č. g. p. Pavel (kat. organizacija) in drugi. — Po shodu manifestacijski obhod in nato kosilo.

Popoldne: ob 2. uri večernice; ob 3. uri javna telovadba in tabor središkega orlovskega okrožja na «Tratah» združen s prosto zabavo.

Pri celi slovesnosti sodelujeta svetinjska orlovska in ormoška narodna godba.

Vabimo na to proslavo katoliške misli vse naše organizacije: Orle, Orlice, Marijine družbe, krajevne KZ, vsa bralna in izobraževalna društva — sploh vse kršč. misleče ljudstvo velikonedeljske in sosednih dekanij. — Udeleženci, ki pridejo z vlakom, naj se poslužijo jutranjega mešanega vlaka št. 31, ki pride ob 8. uri jutraj v Središče. Organizacije, ki pridejo peš ali na vozovih, naj gledajo, da bodo točno ob 7. uri že v Središču.

Marijine družbe, vzamite zastave s seboj, istotako orlovski odseki. Odseki in krožki, katerim se ne bi doposlale že plačane izkaznice za obede, prejmejo iste ob prihodu v Središče. Organizacije, ki bodo imele kako prtljago s seboj (zavoje z jedili, telovadno obleko itd.) naj spravijo vse v skupno vrečo, ki jo dobro zavežejo in zunaj napišejo razločno čitljivo ime; te vreče bo za to pripravljeni voz odpeljal v skupno shrambo.

Kakor hitro prejmemo iz Ljubljane izkaznice za polovično vožnjo, jih bomo začeli razpošiljati.

Vstopnina k javni telovadbi: sedeži po 5 dinarjev, stojšča po 2 dinarja. Po telovadbi je tudi srečolov, šaljiiva pošta, licitacija predmetov in drugo.

Na veselo svidenje v nedeljo, dne 16. julija 1922 v Središču!

Bog živi!

Pripravljalni odbor.

Državni dolgovi — izmenjava denarja.

Naš narodni poslanec gospod Vladimir Pušenjak je govoril v narodni skupščini o državnem proračunu in se je v svojem državno-gospodarskem znamenitem govoru dotaknil naših dolgov in škode, katero smo imeli pri izmenjavi denarja. Gospod Pušenjak je povedal v zbornici o državnih dolgovih in izmenjavi denarja sledeče:

A) Državni dolgovi.

Gospod finančni minister govori v svojem poročilu o naših državnih dolgovih. Pribiti moram, da on navaja nekatere dolgove, ki v proračunu niso predvideni. On navaja dolgove, za katere v proračunu niso predvidene potrebne vsote za obrestovanje in amortizacijo. Nadalje moram pribiti, da on določa prenizke kurze za dolgove v inozemstvu. Tako na primer določa za ameriški dolar kurz 5.18 frs, dočim vemo, da je kurz dolarja 76 dinarjev.

1. Predvojne obligacije.

Če pogledamo razne dolgove, moramo povdariti, da je cela vrsta dolgov, ki niso niti omenjeni v poročilu in bi bilo treba tudi o teh spregovoriti. Vidimo, da v poročilu niso omenjeni dolgovi, ki se tičejo predvojnih obligacij avstro-ogrske monarhije. Po mirovnem ugovoru je naša država dolžna prevzeti predvojne obligacije in treba je tudi te predvojne-obligacije obrestovati.

LISTEK.

Izkušnje gospoda Williama.

Angleški spisal Mark Twain.

(Dalje.)

«To je dobra misel! Ampak kdo bo pa tebi pomagal?»

«Ti mi lahko pomagaš, če bo treba. Sicer pa» — je dejala s prezirnim postranskim pogledom name — «zaupam v takih resnih in usodnih trenutkih najbolj sama sebi!»

Sram me je, sem jej ugovarjal, da bi jaz ležal in spal, ona pa da bi se mučila in trudila krog otroka vso noč. Pa rekla je, naj zaradi tega le kar mirno grem — spat, da bo že ona sama vse naredila — ! — da je to materinska njena dolžnost —

Šel sem torej spat, Marija pa se je naselila v sobici pri fantku.

Penelopa je dvakrat zakašljala v spanju.

«Oh, — oh, da ne pride zdravnik —!» je jadikovala žena. — «Mortimer, soba je prevroč! Prav gotov, da je prevroč! Odpri okno, prosim te, hitro odpri okno!»

Vstal sem in odprl okno ter med potom pogledal na toplomer in se čudil, zakaj bi bilo «prevroč» v sobi pri sedmih stopinjah Celzijevih —

Naš kočijaž se je med tem vrnil iz mesta in prinesel novico, da je naš hišni zdravnik bolan in da mora ostati v postelji.

Z umirajočimi očmi me je pogledala žena in je dejala z umirajočim glasom:

«Božja volja je —! O —! Bog tako hoče! — Nikdar še ni bil bolan, nikdar! — Mortimer, dragi mož, midva nisva živela, kakor bi bila morala! Kolikokrat sem ti to pravila! In sedaj naju Bog kaznuje! Vidiš! Otrok ne bo nikoli več ozdravel! To je kazen božja! — Skušaj, ako moreš samemu sebi odpustiti, jaz si ne morem in si ne bom nikoli!»

Ne da bi jo hotel žaliti, sem jej mirno in brez okolnosti rekel, da ne uvidim, kedar bi bil živel tako strašno pregrešno življenje.

«Mortimer —! Ali hočeš poklicati božjo sodbo tudi na fantka —?»

Zajokala je —

Pa naglo se je spet nečesa spomnila.

«Mortimer —! Ali ni zdravnik poslal nobenih zdravil —? Oh —!»

Rekel sem:

«Seveda! Tule so! Ze prej sem ti jih hotel dati, pa nisem prišel do besede.»

«Nesrečni človek —! Hitro mi jih daj! Ali ne veš, da je vsak trenutek neizmerno dragocen!» — In obupno je pridjala: «Pa kaj pomagajo zdravila, — saj zdravnik sam ve, da je bolezen neozdravljiva!»

Odgovoril sem, da morava upati, dokler je še kaj življenja v otroku.

«Upati —! Mortimer, ti ne veš, kaj govoriš! Manj veš, ko novorojeno dete!» —

Pogledala je zdravila.

«Zdravnik pravi, da naj dobi otrok vsako uro po

eno kavino žličko. — Vsako uro —! Kakor bi imel otrok še celo leto čas, da ozdravi —! Mortimer, hitro, prosim! Daj ubogi umirajoči Penelopi eno veliko žlico zdravila, — pa hitro, hitro!»

«Ampak — prosim te, ena velika žlica zdravila bi utegnila —»

«Nikar me ne pripravi v blaznost! — Vzela mi je žlico in je sama ulivala otroku zdravilo v usta.»

«Takole —! Takole —! Le pridna bodi, Nelica, moja draga, moja edinica! Bridko je, oh, tako bridko, dete, te, tole zdravilo, pa dobro je za Nelico! Dobro je za materinega ljubčka —! In zdrava bo Nelica! — Takole —! Sedaj pa lepo položi glavico na materine prsi pa zaspančkaj, — Oh, saj vem, da ne bo jutra dočakala —! Mortimer, ena velika žlica vsake pol ure bi —. Oh, še bezovega čaja bi jej bilo dobro dati, vem, da bi jej pomagal. — In strdi na mleku tudi —! Poišči strd, — Mortimer, v moji omari ci jel — Pa ne, pusti, bom že sama poiskala. Moški ne razumejo takih reči!»

Postavil sem zibelko tesno k ženinemu zgledju in sem legel spat. Neprestano preseljevanje in vedno vstajanje me je zelo zmučilo in v dveh minutah sem bil sredi trdega spanja.

Kar me zopet zbudi žena.

«Mortimer —! Ali ni okno odprto?»

«Da!» — (Saj je vendar sama naročila, naj ga odpre!) —

«To sem si mislila! Prosim te, zapri ga! Soba je mrzla!»

Hm! —

Vemo, da je mnogo naših državljanov, zlasti pa naših denarnih zavodov, ki imajo te obligacije. Razne ustanove pri nas na primer mnoge župnije dobivajo edine dohodke iz obresti predvojnih obligacij. Naše finančno ministrstvo je ustavilo obrestovanje teh obligacij in ne pove, kdaj misli to obrestovanje zopet uvesti, in ne stavlja v proračunu nobene vsote za plačilo obresti teh predvojnih obligacij.

2. Vojna škoda.

Mi vemo, da je treba vsem osebam, ki so trpele škodo vsled vojne, to škodo povrniti. Znano nam je, da so se tozadevno stavili v zbornici tudi že potrebni predlogi. Meseca maja 1922 je stavljal tozadevni predlog Zemljoradniški klub, meseca junija 1922 pa Radikalni klub. Ko se je pa začela ceniti škoda, so se čule najrazličnejše številke. En predlagatelj meni, da znaša celotna škoda kakih 6 milijard dinarjev, finančni minister pa jo ceni na 8—10 milijard dinarjev, minister pravde pa pravi, da bi bilo treba nad 20 milijard dinarjev, če bi se hotela pokriti vsa škoda, ki jo je zadala našim državljanom vojna. Vsekako pa je treba to škodo poravnati. Sedaj nikdo ne dvomi o tem, da te škode ne bodo nikdar plačale države, ki so obsojene na povračilo vojnih stroškov: Nemčija, Avstrija, Madžarska, Bolgarska in druge druve. Treba bo, da stavi naša država tozadevno precejšnjo vsoto na razpolago. Zato bi se bila morala vstaviti tudi v proračunu glede tega primerna vsota.

Pri tej priliki moram grajati, da je naša država že dobila od Nemčije 150 milijonov mark v zlatu, kar znaša dve milijardi 250 milijonov dinarjev, in da je porabila ta znesek, ne da bi ga bila dala na razpolago onim, ki so po vojni oškodovani in ki imajo v rokah že sodnijske razsodbe glede škode, ki se jim je storila med vojno. Ko govorim o vojnih škodah, ne smemo pozabiti tudi na to, da so leta 1919, ko je bilo naše vojaštvo prisiljeno zapustiti Koroško, prodirale nemške tolpe za umikajočim se našim vojaštvom na Štajersko v kraje, ki so bili po mirovni pogodbi nam prisojeni in v katerih so vršile upravo naše oblasti. Te nemške tolpe so povzročile precejšnjo škodo. Ta škoda znaša v okraju Prevalje in v krajih, ki spadajo pod okrajno glavarstvo Slovenjgradec, čez 5 milijonov kron. To škodo bo treba povrniti, ker je bila krivda naše vlade, da ni poskrbela za to, da bi se bilo prodiranje nemških tolpe s Koroškega ustavilo in da bi se bili naši državljani na ta način obvarovali škode.

3. Vojna posojila.

Govorilo se je o tem, da bi bilo potrebno, da tudi naša država vzame v poštev vojna posojila bivše Avstro-Ogrske. Gospod finančni minister pravi v svojem poročilu, da so se te obligacije žigosale in da znašajo približno 1 milijardo 410 milijonov kron. Dalje pravi gospod minister, da je poročal o tem vojno-odškodninski komisiji, da pa ta komisija noče, da bi se ji te obligacije doposlale. Mi vidimo, da so vse države, ki so nastale na ozemlju bivše Avstro-Ogrske, vzele vojna posojila v račun. Pred kratkim smo slišali, da je Čehoslovaška vzela vojna posojila bivše monarhije v račun po kurzu 75. Pri nas imajo naložene v vojnem posojilu velike zneske mnogi denarni zavodi, zlasti hranilnice, v katerih je naložen pupilarno varni denar. Če naša država omenjenih vojnih posojil ne bo prevzela, bodo te hranilnice morale propasti. Propadel bo s tem tudi denar tistih sirot, ki imajo po takratnih zakonskih določbah naložen denar v teh pupilarno varnih hranilnicah. Sodnije so nalagale denar mladoletnih v vojna posojila.

Znano nam je, da je mnogo naših občin in okrajev podpisalo znatne vsote vojnega posojila. Pritisk od vlade je bil tolik, da se skoro nobena občina ni mogla upirati. Če propadejo vojna posojila, bo propadlo v Sloveniji več tisoč nedolžnih ljudi, kar bo na škodo celi državi.

Vojna posojila ni nič drugega nego nekaj nadomestek za bankovce. Če bi Avstro-Ogrska ne bila dobivala vojnih posojil, bi bila prisiljena, da bi bila za

toliko večjo vsoto morala tiskati bankovce. Vsi vemo, da ste bili Avstro-Ogrska in Nemčija popolnoma odrezani od ostalega sveta in da niste mogli dobiti nikakih vojnih potrebščin iz inozemstva. Vse sta morali kupovati doma. Doma sta pa kupovali s svojimi bankovci. S tem, da se je podpisovalo vojno posojilo, se je vsakokrat potegnilo nekaj bankovcev iz prometa, oziroma ni bilo treba novih bankovcev tiskati v toliki meri, kakor bi bilo to sicer potrebno.

Ker pa je naša država prevzela vse bankovce bivše avstro-ogrške monarhije, ki so se nabajali na našem ozemlju, je gotovo tudi potrebno, da prevzame vojna posojila, ki so bila nadomestek za bankovce rajne Avstro-Ogrske.

4. Leteči dolgovi.

Če pogledamo naše državne dolgove, nam padejo posebej v oči takozvani letеči dolgovi. Nekatera ministrstva so delala dolgove ne da bi bila zato pooblaščenca po proračunu. Tako nam pravijo poročila, da je napravilo vojno ministrstvo 514 milijonov dinarjev dolga, ministrstvo saobračaja 478 milijonov; nadalje sem slišal, da dolguje naše finančno ministrstvo najvernejšim med najvernejšimi - to je invalidom - 112 milijonov za neizplačane podpore, in sicer že od leta 1913 naprej. O teh neizplačanih invalidnih podporah nisem nikdar slišal ničesar v finančnem odboru, tudi ne v poročilu finančnega ministra. Gotovo je potrebno, da se tudi glede teh dolgov nekaj ukrene, ker ne gre, da bi invalidi od leta 1913 čakali na izplačilo podpor, ki jih tako nujno potrebujejo. V proračunu manjkajo za več vrst dolgov krediti za izplačilo obresti in amortizacijo.

Če pogledamo v poročilu gospoda finančnega ministra poglavje, ki govori o naših dolgovih, moramo grajati, da je to poglavje jako nepopolno, da manjka cela vrsta podatkov in da nam to poglavje nikakor ne nudi jasne slike naših finančnih razmer, kar mora vendar podati vsak proračun.

B) Zamenjava denarja.

Gospod finančni minister govori tudi o zamenjavi denarja v februarju leta 1920. Povdarjati moram, da je bilo vse, kar se je ukrenilo v tem oziru: i žigosanje i markiranje kronskih novčanic izvedeno tako nesrečno, da je povzročilo na celi črti naši državi velikansko škodo. Radi žigosanja imamo kakih 810 milijonov K škode. Škoda radi markiranja s slabimi markami, ki so se lahko ponaredile, pa znaša 120 milijonov kron. Pri markiranju se je doznalo, da so se ponarejale zlasti marke za tisočake. Ko so se zamenjali tisočaki, je bilo takih, z napačnimi markami kolkovanih tisočakov za 120 milijonov kron. Teh novčanic naša uprava ni hotela zamenjati, ker so imele ponarejene marke. Ti tisočaki se nabajajo še danes pri raznih finančnih upravah in finančno ministrstvo ne pove roka, kdaj bo te bankovce zamenjalo.

Pri tej priliki so bili najhujše oškodovani naši denarni zavodi, ker niso mogli natančno pregledati in preiskati vseh mark. Kajti mnoge ponarejene marke so bile pravim tako podobne, da so strokovnjaki pri finančni upravi pregledali po dvakrat, po trikrat te tisočake in še komaj ugotovili potvorbo.

Dalje vidimo, da se je ob priliki markiranja odvezlo posestnikom kron 20 odstot. njihovega denarja. Glede teh 20 odstot. se je v finančnem zakonu že desetokrat dala obljuba, da se bo teh 20 odstot. izplačalo. Gospod finančni minister je že parkrat določil rok, do katerega se mora teh 20 odstot. izplačati, pa se vendar izplačilo še do danes ni izvršilo. Ugled in kredit naše države zahteva, da se to izplačilo čimprej izvrši.

Iz ravnokar povedanega lahko vsakdo vidi, kako se trudijo naši poslanci v narodni skupščini, da bi krenili naše višje finančnike na pravo pot, ki bi bila v držvano korist, pa bi tudi rešila propasti vse one, kateri so občutno prizadeti vsled vojne in njenih posledic. A v Beogradu imajo naši centralisti oči, a nočejo videti naših slabih finančno-gospodarskih razmer, imajo ušesa in nočejo prav ničesar slišati o upravičanih pri-

tožbah iz novopridobljenih (takozvanih prečanskih) krajev.

Torej „naši samostojni“.

Res, smili se nam papir, na katerem se tiska „Kmetijski list“. Prav nič pa se nam ne smilijo tisti, ki hla stajo po taki „dušni hrani“, kakršno jim nudi to mozvano glasilo Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo. Njim, niti časti in denarja lačnim „voditeljem“ te izdajalske in prodane stranke, ne veljajo te vrstne. Bilo bi pod častjo poštenega človeka neposredno obklevati s temi ljudmi brez nujnih okolnosti.

To je bilo potrebno povdariti že takoj v začetku, da si ne bo kak Pucelj ali kdorkoli njegovih sepi brov domišljaj, da mu izkazujejo nezasluzeno čast.

Ze davno pred vojno se je tuintam v Sloveniji javila težnja, da ta ali oni poskuša ustanoviti svojo stranko. Vsi ti in taki poskusi — kot neresni — so pali že v kali tudi zaradi tega, ker ti poskusi niso n čunali s potrebami in težnjami slovenskega ljudstva. Za naše razmere in potrebe je bila popolnoma dovolj SLS in za ono peščico večidel nadute gospode pa liberalna stranka bila več kot preveč. S tujim, zlasti nemškim delavstvom, pa se je pri nas tuintam po industrijskih krajih usidrala še socialno-demokratska stranka. Končno smo imeli, zlasti v Primorju, še tak z zvane narodne stranke za obmejne Slovence.

To razlikovanje po strankah, ki je popolnoma dovoljevalo življenski razmah našega naroda v kulturnem, verskem, političnem, gospodarskem in socialnem oziru, je s krepkimi potezami polnilo stanice najnoveše slovenske zgodovine z uspehi na vseh poljih.

V kranjskem deželnem zboru smo se znebili našega ležnega nemškega jerobstva in korak za korakom spolnjevali svojo deželno avtonomijo celo proti vo Dunaju in avstrijskih zakonov. Poljedelstvo, živinogaj, vinarstvo, ceste, šole, bolnišnice in razne druge kulturne, gospodarske in socialne naprave so zgradile mogočno glavnico, od katere obresti še danes živijo. Ko bi takrat ne bili zbrali skupaj vsega tega, bi naj daj že zdavnaj raztrgal — Bog nam grehe odpusti — hudič, kateremu danes služijo samostojneži.

Težnja vseh Slovencev se je po vseh teh uspehi vedno bolj izražala v želji za zedinjenjem vseh slovenskih pokrajin. Zedinjena avtonomna Slovenija je naša stara politična geslo slovenskega naroda iz prve polovice 19. stoletja. In to bi bili tudi prej ali slej dosegli, ni prišlo ono, kar je moralo priti: vojna in po njej je goslovanska država. V njej pa bomo tudi to izvajali.

In čigavi so vsi ti uspehi? Ti uspehi so plemeniti plod slovenskega kmetijskega ljudstva, organiziranega pod spretnim vodstvom požrtvovalne, narodne, iz kmah koč izišle slovenske duhovščine, katere duhovni voditelji dr. Krek in dr. Korošec so položili nerazrušljive temelje večnovestnih krščanskih načel in ljudskega gospodarsko-socialnega programa v mogočno organizirano Vseslovensko ljudsko stranko.

Prišla je vojna: Slovenski fantje in možje so bili razpleteni na vse strani sveta. To in pa trpljenje in manjkanje, še bolj pa slaba družina in otopelost in mlačnost v verskem oziru, je zakalilo bistri slovenski vir sreče in zadovoljstva tako, da je poleg izgube telesnih moči tudi razsodnost duha, plemenitost srca in hladnost razuma pri tem zelo mnogo trpela. Le krepke narave s kremenito značajnostjo so vzdržale težko pri izkušnjo šibe božje nad človeštvom.

V takem razdrapanem duševnem stanju so se vrčali naši možje in fantje iz bojnih poljan in ujetniških taborov na več ali manj zapuščeno domače ognjišče.

Ali je potem čudno, da je v taka razrušana stanja mogel hudič z hinavsko besedo zasejati seme razdora med naše dobro slovensko kmetijsko ljudstvo? V kal vodi se ribe love.

Liberalna stranka se je zavedala tega, toda nje firma med kmetijskim ljudstvom ni imela nikdar nobe privlačnosti. Zato se je dr. Žerjav poslužil liberalne

Zlezel sem iz postelje in sem zaprl okno. In kmalu sem spet spal trudno spanje zdelanega človeka. — Pa še enkrat me je zbudila.

«Mortimer! — Ali bi ne hotel potegniti zibelke k svoji postelji? Bo bliže okna in otrok bo imel več svežega zraka!»

Pokorno sem potegnil zibelko k svoji postelji, pa sem se spotaknil ob preprogi, padel in zbudil otroka. In nazaj sem legel trudno in koj zaspal. Zena pa je mirila jokajočo Penelopo. —

Pa v sanjah in kakor iz velike daljave sem čul nejasne glasove in klice:

«Mortimer —! Mortimer —! Oh, da bi imela vsaj malo gosje masti! — Ali bi pozvonil, Mortimer —?»

Zaspano sem lezel iz postelje, — pa sem stopil na mačko. Krepko je ugovarjala in prepričevalno bi jo bil sunil z nogo, da nisem mesto nje zadel v temi stola, ki se je z glasnim ropotom prevrgel. Jaz pa sem se hudo udaril na nogi.

«Mortimer dragi, čemu pa prižigaš luč? Ali hočeš popolnoma zbuditi ubogega deteta?»

«Rad bi videl, če sem se hudo ranil na nogi, Karolina!»

«Dobro, pa še pogledaj po stolul Gotovo si ga čisto polomil! — Uboga mačica! Bojim se, da si jo —.»

«Za mačko se pa prav nič ne bojim! Sploh pa bi vseh teh nepravil ne bilo, da je Marija ostala blizu naju. Pomagala bi ti, — saj je to njen posel, ne pa moj!»

«Mortimer, Mortimer! Ali te ni sram, da tako govoriš! Žalostno zadosti, da se braniš teh malenkosti in pustiš mene samo skrbeti in bedeti, ti pa spiš in smrčiš,

in to v takem resnem, usodnem času, ko je najin otrok Hm —!»

Pa človek pogoltni tudi take ženske nedoslednosti in pozabljivosti, posebno, če je srečno oženjen, zaradi hišnega miru, vestel.

Nisem jej očital, da me je malo poprej gonila spat. — Mirno sem odgovoril:

«Dobro, dobro! Vse bom storil, karkoli hočeš! Pa s svojim zvonjenjem ne bom nikogar privabil. Vse je šlo spat! — Kje je gosja mast?»

«Na omarici v otročji sobi. Če bi hotel iti po Marijo —.»

Šel sem in prinesel gosjo mast.

«Sedaj pa bo že vendar enkrat mir!» sem mrmral napol v spanju, ko sem legel k počitku.

Zaspal sem —.

In še enkrat me je poklicala.

«Mortimer —! Zelo mi je neprijetno, da te motim v spanju, pa soba je premrzla in gosjo mast je treba toplo namazati otroku na prsi. — Ali bi hotel zakuriti? Vse je pripravljeno, le užgalico ti je treba prižgati in podtektni.»

Z vdano potrpežljivostjo ubogega Joba sem spet lezel iz postelje in sem zakuril.

Obupan sem sedel na stol.

«Mortimer —! Kaj sediš tam na mrzlem! Da se mi prehladiš! Pojdi v posteljo!»

Pokorno sem ubogal. Pa na pol poti me je ustavila.

«Počakaj še nekoliko! Daj prosim detetu spet žlico zdravila!»

Tudi to sem storil. Zena pa je nadrgnila otroka gosjo mastjo po prsih in po celem telesu. —

Prav nič se nisem čudil, da me je kmalu spet zbudila.

«Mortimer —! Čutim, da vlečeš. Prav razločno čutim! Ni nevarnejše reči za bolnega otroka ko prepiti. Prosim te, potegni zibelko čisto blizu k ognju!»

Potegnil sem zibelko čisto blizu k ognju, se spoteknil ob preprogi in jo jezen vrgel v peč.

Preplašena je skočila zena za njo in jo rešila. Skrgala sva se —.

Spet sem malo zadremal in spet sem moral vstati narediti obliži iz lanenega semena. Privezala ga otroku na prsi.

Ogenj v peči ne gori na večno. Vsakih 20 minut sem moral vstati in naložiti drva in skrbna žena je porabila priliko in skrajšala čas za žličico zdravila na — deset minut. Kar jo je zelo pomirilo. Vrh pa sem vmes od časa do časa še obnavljal laneni obliži napravljaj nove obliže iz gorčičnega semena in različne druge obliže ter jih polagal otroku, kjer je še bil kosček prazne kože na njem.

In proti jutru je zmanjkalo drv in žena me je prisila, naj grem v klet in prinesem novih.

Povedal sem jej:

«Ljuba Karolina, drva nositi iz kleti, to je težko posel! Sicer pa mora biti otroku že itak dovolj toplo, saj je dobro odet in vseprek namazan z mastjo in obložen z različnimi obliži in —.»

(Dalje prihodnjič.)